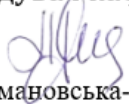

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

Л.М. Шимановська-Діаніч
(підпис)

«29» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	«Менеджмент підприємств малого і середнього бізнесу»
освітня програма/ спеціалізація	«Менеджмент» <i>(назва)</i>
спеціальність	073 Менеджмент <i>(код, назва спеціальності)</i>
галузь знань	07 «Управління та адміністрування» <i>(код, назва галузі знань)</i>
ступінь вищої освіти	бакалавр <i>(молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри менеджменту
Протокол засідання кафедри №13 від «29» серпня 2023 року

Полтава – 2023

Укладач програми:

Бондар-Підгурська О.В, д. е. н., професор кафедри менеджменту,
доцент Полтавського університету економіки і торгівлі

ПОГОДЖЕНО:

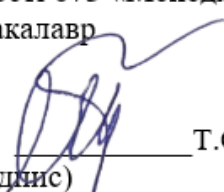
Гарант освітньої програми

«Менеджмент»

спеціальності 073 «Менеджмент»

ступеня бакалавр

(підпис)

Т.О. Гусаковська

«29» серпня 2023 року

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2 Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	6
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	9
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	14
Розділ 6. Інформаційні джерела	15
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	17

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Менеджмент підприємств малого і середнього бізнесу»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> основи менеджменту, маркетинг, контролінг у менеджменті, інноваційний менеджмент <i>Постреквізити:</i> -
Мова викладання – українська	
Статус дисципліни – обов’язкова	
Кількість кредитів за ЄКТС - 3.	
Курс/семестр вивчення – 8	
Денна форма навчання (бакалавр):	
Кількість годин: – загальна кількість: 90	
- лекції: 16	
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 20	
- самостійна робота: 54	
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): іспит	
Заочна форма навчання (бакалавр):	
Кількість годин: – загальна кількість: 90	
- лекції: 4	
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 6	
- самостійна робота: 80	
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): іспит	

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи спеціальних знань із організації процесу управління підприємствами малого і середнього бізнесу в умовах реалізації цілей сталого розвитку XXI століття.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПР 04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень;</p> <p>ПР 05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності;</p> <p>ПР 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним;</p> <p>ПР19. Володіти інструментарієм та навичками економічного аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу та управління конкурентоздатністю підприємств та організацій, приймати обґрунтовані рішення щодо вирішення проблемних ситуацій, демонструвати навички креативного мислення, формування новацій та управління інноваційною діяльністю підприємств та організацій.</p>	<p style="text-align: center;">ЗК</p> <p>ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК04. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;</p> <p>ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</p> <p style="text-align: center;">СК</p> <p>СК05. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту</p> <p>СК08. Здатність планувати діяльність підприємств та організації та управляти часом.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення, здатність до критичного мислення.</p>

Розділ 2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГОБІЗНЕСУ

Тема 1. Філософія бізнесу в контексті розвитку економіки

Бізнес як вид економічної діяльності в умовах реалізації цілей сталого розвитку: підприємець і менеджер. Середовище, принципи та етапи ведення бізнесу. Філософія управління та культура бізнесу. Види бізнесу у розвитку економіки. Актуальність дисципліни в період реформування національної економіки. Малий і середній бізнес як основа формування середнього класу.

Тема 2. Основи організації та тенденції розвитку малого та середнього бізнесу

Сутність, критерії та функції малого бізнесу: вітчизняний та зарубіжний досвід. Особливості організації та реєстрації малого бізнесу в Україні. Фінансово-організаційні переваги та недоліки малого бізнесу. Роль малого бізнесу в ринковій економіці.

Тема 3. Інноваційний розвиток малого та середнього бізнесу

Інновації та інноваційна діяльність в господарському житті малого бізнесу. Інноваційний розвиток суб'єктів малого підприємництва: суть, форми та державне регулювання. Інфраструктура інноваційного розвитку малого бізнесу.

Тема 4. Державна підтримка розвитку малого та середнього бізнесу

Державна політика та моделі державного регулювання і підтримки малого бізнесу. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні та її інституційне забезпечення. Зарубіжний досвід державної підтримки малого бізнесу

МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Тема 5. Управління ризиками фінансово-господарської діяльності підприємств малого і середнього бізнесу

Суть і поняття ризику в діяльності малого бізнесу. Процес ризик-менеджменту в малому бізнесі. Європейський досвід управління ризиками в малому бізнесі.

Тема 6. Аналіз розвитку підприємств малого і середнього бізнесу

Аналіз фінансового стану малого бізнесу. Оцінка результатів діяльності бізнесу. Оцінка вартості малого бізнесу.

Тема 7. Планування на підприємствах малого і середнього бізнесу

Бізнес-план і методика його складання. Стратегічне та оперативне планування в малому бізнесі. Стратегія та методика її вибору. Адаптивні плани роботи підприємств малого та середнього бізнесу. Бюджетування діяльності малого бізнесу.

Тема 8. Антикризове управління на підприємствах малого і середнього бізнесу

Поняття та зміст системи антикризового управління в малому та середньому бізнесі. Інновації як інструмент антикризового управління підприємств Industry 4.0. Фінансова криза бізнесу та заходи щодо її подолання. Порядок ліквідації суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання практичного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Кількість годин
МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО БІЗНЕСУ					
<p>Тема 1. Філософія бізнесу в контексті розвитку економіки</p> <p>1. Бізнес як вид економічної діяльності в умовах реалізації цілей сталого розвитку: підприємець і менеджер.</p> <p>2. Середовище, принципи та етапи ведення бізнесу. Філософія управління та культура бізнесу.</p> <p>3. Актуальність дисципліни в період реформування національної економіки.</p> <p>4. Малий і середній бізнес як основа формування середнього класу.</p>	2	<p>Тема 1. Філософія бізнесу в контексті розвитку економіки</p> <p>1. Бізнес як вид економічної діяльності в умовах реалізації цілей сталого розвитку: підприємець і менеджер.</p> <p>2. Актуальність дисципліни в період реформування національної економіки.</p> <p>3. Види бізнесу у розвитку економіки. Малий і середній бізнес як основа формування середнього класу.</p> <p>4. Середовище, принципи та етапи ведення бізнесу. Філософія управління та культура бізнесу.</p>	4	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно до теми та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	8

<p>Тема 2. Основи організації та тенденції розвитку малого та середнього бізнесу</p> <p>1. Суть, критерії та функції малого бізнесу: вітчизняний та зарубіжний досвід.</p> <p>2. Особливості організації та реєстрації малого бізнесу в Україні.</p> <p>3. Роль малого бізнесу в ринковій економіці. 4. Фінансово-організаційні переваги та недоліки малого бізнесу.</p>	2	<p>Тема 2. Основи організації та тенденції розвитку малого та середнього бізнесу</p> <p>1. Суть, критерії та функції малого бізнесу: вітчизняний та зарубіжний досвід.</p> <p>2. Особливості організації та реєстрації малого бізнесу в Україні.</p> <p>3. Фінансово-організаційні переваги та недоліки малого бізнесу в ринковій економіці.</p>	4	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно до теми та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	6
<p>Тема 3. Інноваційний розвиток малого та середнього бізнесу</p> <p>1. Інновації та інноваційна діяльність в господарському житті малого бізнесу.</p> <p>2. Інноваційний розвиток суб'єктів малого підприємства: суть, форми та державне регулювання.</p> <p>3. Інфраструктура інноваційного розвитку малого бізнесу.</p>	2	<p>Тема 3. Інноваційний розвиток малого та середнього бізнесу</p> <p>1. Інноваційний розвиток суб'єктів малого підприємства: суть, форми та державне регулювання.</p> <p>2. Інновації та інноваційна діяльність в господарському житті малого бізнесу.</p> <p>3. Інфраструктура інноваційного розвитку малого бізнесу.</p>	2	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно до теми та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	8

<p>Тема 4. Державна підтримка розвитку малого та середнього бізнесу</p> <p>1. Державна політика та моделі державного регулювання і підтримки малого бізнесу.</p> <p>2. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні та її інституційне забезпечення. Вектори розвитку 2030.</p> <p>3. Зарубіжний досвід державної підтримки малого бізнесу.</p>	2	<p>Тема 4. Державна підтримка розвитку малого та середнього бізнесу</p> <p>1. Державна політика та моделі державного регулювання і підтримки малого бізнесу.</p> <p>2. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні та її інституційне забезпечення.</p> <p>3. Зарубіжний досвід державної підтримки малого бізнесу: США, ЄС, Турція.</p>	2	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно до теми та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	3 6
--	---	--	---	---	--------

МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

<p>Тема 5. Управління ризиками фінансово-господарської діяльності підприємств малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Суть і поняття ризику в діяльності малого бізнесу.</p> <p>2. Процес ризик-менеджменту в малому бізнесі.</p> <p>Європейський досвід управління ризиками в малому бізнесі</p>	2	<p>Тема 5. Управління ризиками фінансово-господарської діяльності підприємств малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Суть і поняття ризику в діяльності малого бізнесу.</p> <p>2. Процес ризик-менеджменту в малому і середньому бізнесі.</p> <p>3. Європейський досвід управління ризиками в малому і середньому бізнесі.</p>	2	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно до теми та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	3 8
--	---	--	---	---	--------

<p>Тема 6. Аналіз розвитку підприємств малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Аналіз фінансового стану підприємств малого і середнього бізнесу.</p> <p>2. Оцінка результатів діяльності бізнесу.</p> <p>3. Оцінка вартості малого і середнього бізнесу.</p>	2	<p>Тема 6. Аналіз розвитку підприємств малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Аналіз фінансового стану підприємств малого і середнього бізнесу.</p> <p>2. Оцінка результатів діяльності бізнесу.</p> <p>3. Оцінка вартості малого і середнього бізнесу.</p>	2	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно дотемі та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	3 6
<p>Тема 7. Планування на підприємствах малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Бізнес-план і методика його складання.</p> <p>2. Стратегічне та оперативне планування в малому і середньому бізнесі.</p> <p>Стратегія та методика її вибору.</p> <p>4. Адаптивні плани роботи підприємств малого та середнього бізнесу.</p> <p>5. Бюджетування діяльності малого бізнесу.</p>	2	<p>Тема 7. Планування на підприємствах малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Стратегічне та оперативне планування в малому і середньому бізнесі.</p> <p>Стратегія та методика її вибору.</p> <p>3. Адаптивні плани роботи підприємств малого та середнього бізнесу.</p> <p>4. Бізнес-план і методика його складання.</p> <p>5. Бюджетування діяльності малого бізнесу.</p>	2	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно дотемі та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	3 6

<p>Тема 8. Антикризове управління на підприємствах малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Поняття та зміст системи антикризового управління в діяльності підприємств малого та середнього бізнесу.</p> <p>2. Інновації як інструмент антикризового управління підприємств Industry 4.0.</p> <p>3. Фінансова криза бізнесу та заходи щодо її подолання</p> <p>4. Порядок ліквідації суб'єктів малого та середнього бізнесу.</p>	2	<p>Тема 8. Антикризове управління на підприємствах малого і середнього бізнесу</p> <p>1. Поняття та зміст системи антикризового управління в малому та середньому бізнесі.</p> <p>2. Фінансова криза бізнесу та заходи щодо її подолання</p> <p>3. Порядок ліквідації суб'єктів малого та середнього бізнесу.</p> <p>4. Інновації як інструмент антикризового управління підприємств Industry 4.0.</p>	2	<p>Ознайомитись з матеріалами, виконати завдання відповідно до теми та трьох рівнів (А, В, С), скласти термінологічний словник, підготувати аналітичну доповідь</p>	3 6
<p>Разом:90</p>	16		20		54

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни*

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): відвідування лекційних занять (зарах); обговорення матеріалу занять (зарах); захист домашнього завдання (зарах); виконання самостійної роботи (зарах); виконання практичних завдань (5*1); тестування (5*2); поточна модульна робота №1 (15 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-13): відвідування лекційних занять (зарах); обговорення матеріалу занять (зарах); захист домашнього завдання (зарах); виконання самостійної роботи (зарах); виконання практичних завдань (8*1); тестування (8*1); поточна модульна робота №2 (14 балів)	30
Іспит	40
Разом	100

Примітка: *За додаткові види навчальних робіт студент може отримати додаткові бали (10 балів за наукову діяльність, 10-участь у Всеукраїнській олімпіаді, тощо), що додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6. Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент підприємств малого і середнього бізнесу»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни

Розділ 6. Інформаційні джерела

Основні:

1. Бердинець М. Д., Сурженко А. В. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», **2016**. 352 с.
2. Бондар-Підгурська О. В. Науково-методологічні засади сталого інноваційного соціально орієнтованого розвитку економіки. Полтава: РВВ ПУЕТ, **2016**. 531 с.
3. Бондар-Підгурська О. В., Хоменко І. І Науково-методичні засади оцінки ефективності процесу управління інформаційною безпекою підприємств малого та середнього бізнесу: кіберзагрози та інтелектуальна власність. *Проблеми економіки*. **2022**. №2. С. 108-116. URL: https://www.problecon.com/article/?year=2022&abstract=2022_2_0_108_116
4. Міца В. В. Малий бізнес у сучасних ринкових умовах (соціальний аспект). *Економіка та держава*. **2017**. № 8. С. 95–98.
5. Очеретний Д. С. Малий бізнес у структурі сучасного інноваційного підприємництва. *Причорноморські економічні студії*. **2017**. Вип. 15. С. 22–25.
6. Рарок О. В. Менеджмент малих підприємств: проблеми і перспективи. *Молодий вчений*. **2016**. № 6. С. 100– 104.
7. Рачинська Г. В., Копець Г. Р. Актуальні аспекти управління малим і середнім бізнесом в Україні. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Проблеми економіки та управління. **2015**. № 815. С. 240– 247.
8. Сілічева Н. Є. Малий бізнес в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економічні інновації*. **2015**. Вип. 59. С. 303–309.
9. Шкірко О. І. Малий бізнес як один із важливих чинників формування доходів домогосподарств у країні. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. **2017**. Т. 22, Вип. 3. С. 127–131.
10. Brian Jones, Nicholas Chandler. FAME-Family Business Sustainability and Growth. *Fundamentals of SME Management*. Leeds, **2018**. 170 с.

Додаткові:

11. Бондар-Підгурська О. В. Інноваційна політика будівельних підприємств малого бізнесу в контексті реалізації держпрограми «Житло для внутрішньо переміщених осіб в Україні» `Економічний вісник НТУУ` КІП `. **2018**. №15 URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/135815>
12. Бондар-Підгурська О.В. Житло для переселенців» як напрям сталого інноваційного розвитку будівельних підприємств малого та середнього бізнесу. «Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість і сталий розвиток»: матеріали Х Ювілейної Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18–19 квітня 2018 р.). Харків: ХНУБА, **2018**. Частина 1. С. 40–42. URL: http://econ2016.krasalex.com/wp-content/uploads/2018/04/Part_1_Xconf.pdf.
13. Бондар-Підгурська О.В., Циганкова Л.В., Тригуб М.О. Антикризовий менеджмент як обов'язкова умова реалізації цілей сталого розвитку XXI століття.

«Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку» : Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 20 квітня 2023 року) : тези доповідей / відп. ред. П. В. Захарченко. Київ : **2023**. 437 с. С. 68-71. URL: <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/25/20-04-2023.pdf>

14.Бондар-Підгурська О.В., Єней А. О., Стетюх К. В.. Особливості прийняття управлінських рішень на підприємствах в умовах діджитал-економіки та її глобальної турбулентності. «Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку» : Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 20 квітня 2023 року) : тези доповідей / відп. ред. П. В. Захарченко. Київ : **2023**. 437 с. С. 14-17. URL: <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/25/20-04-2023.pdf>

15.Бондар-Підгурська О. В., Глебова А.О. Формування системи управління виробництвом на підприємствах малого і середнього бізнесу в умовах нестабільної економіки. *Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy*: collective monograph / science editor S. I. Drobyazko. Aspekt. Publishing, Taunton, MA, United States of America, **2015**. Р. 20–26.

16.Бондар-Підгурська О. В., Хоменко І. І., Карангва Чарльз Науково-методичні аспекти оцінки ефективності управління інноваційним підприємством у контексті реалізації цілей сталого розвитку. *Бізнес Інформ*. **2020**. №9.С. 172–180.

17.Попова С.І. , Бондар-Підгурська О.В.. Організація франшизи в умовах війни: досвід Польщі та України. «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті»: тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, **2023**. 736 с. С. 323-325.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів – відсутнє.

3. Дистанційний курс «Менеджмент підприємств малого і середнього бізнесу», який розміщено у програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (<http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=2686>)